

Rovaniemi 6.10.2003

Oikeusministeriölle

OIKEUSMINISTERIÖ

10.10.2003

ad 32, 71, 2002

OK028:00/2002

davo

Viite: OM 32/41/2002; 21.7.2003

Asia: Lausunto työryhmän osamietinnöstä Ihmiskauppa, paritus ja prostituutio

Lapin yliopiston oikeustieteiden tiedekunta lähettää kunnioittaen ohessa pyytämämme lausunnon työryhmän osamietinnöstä Ihmiskauppa, paritus ja prostituutio (2003:5).

Dekaani

Ahti Saarenpää

Hallintopäällikkö

Markku Vartiainen

Lapin yliopisto
Oikeustieteiden tiedekunta
PL 122
96101 Rovaniemi

LAUSUNTO TYÖRYHMÄN OSAMIENTINNÖSTÄ "IHMISKAUPPA, PARITUS JA PROSTITUUTIO" (2003:5)

Lapin yliopiston oikeustieteiden tiedekunta on tutustunut työryhmämietintöön 2003:5 ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

Mietinnössä esitetään muutettavaksi rikoslain säännökset vastaamaan kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaista YK:n yleissopimusta ja sen ihmiskauppaa koskevaa lisäpöytäkirjaa sekä YK:n lapsen oikeuksien yleissopimusta ja sen pöytäkirjaa lasten mynnistä, lapsiprostituutiosta ja lapsipornografiasta. Voimassa olevassa rikoslaissa ei ole nimenomaisia säännöksiä ihmiskaupasta, vaan mikäli tapauksia ilmenee, sovelletaan vapaudenriistoa, törkeää vapaudenriistoa ja ihmisryöstöä koskevia rikoslain 25 luvun säännöksiä.

YK:n yleissopimuksen lisäpöytäkirjan 9. artikla koskee ihmiskaupan ehkäisyä ja sen mukaan sopimusvaltioiden on ryhdyttävä lainsäädännöllisiin ja muihin toimenpiteisiin vähentääkseen kaikenlaista ihmisten ja erityisesti naisten ja lasten hyväksikäyttöä edistävää kysyntää, joka aiheuttaa ihmiskauppaa. Tämä ei kuitenkaan velvoita jäsenmaita prostituution asiakkuuden kriminalisointiin, vaan sääntely on jätetty kansallisesti päätettäväksi. Kyseessä on ensimmäinen kansainvälinen asiakirja, jossa ihmiskauppaa aiheuttavan sekä naisten ja lasten hyväksikäyttöä edistävän kysynnän vähentämiseen pyritään ja myös lainsäädäntö mainitaan keinona kysynnän vähentämiseen.

Ehdotetut muutokset eli rikoslain 25 lukuun lisättävä ihmiskauppaa koskeva rangaistussäännös (3§), törkeää ihmiskauppaa koskeva rangaistussäännös (3a§) ja rikoslain 20 lukuun lisättävä rangaistussäännös törkeästä parituksesta (9a§) sekä seksuaalipalvelujen ostamista nuorelta koskevan rangaistussäännöksen enimmäisrangaistuksen korotus kuudesta kuukaudesta yhteen vuoteen vankeutta, ovat kaikki perusteltuja ja kannatettavia ehdotuksia.

Seksuaalipalvelujen ostamisen kriminalisointi sen sijaan on monella tapaa ongelmallinen. Toiminnan siirtyminen maan alle yksityisasuntoihin saattaa vaikeuttaa paritusrikollisuuden selvittämistä entisestään. Törkeää kansainvälistä järjestäytynyttä rikollisuutta on ihmiskauppa, johon liittyy pakottamista ja kiristämistä sekä usein myös ulkomaisten prostituoitujen hyväksikäyttöä. Voimavaroja tulisi keskittää nimenomaan tämän rikollisuuden estämiseen ja selvittämiseen. Aikuisten välinen seksipalvelujen ostaminen ja myyminen tulisi sen sijaan jättää rikosoikeuden ulkopuolelle, jos toiminta perustuu vapaaehtoisuuteen, eikä toisen hyväksikäyttöä esiinny.

Prostituoitujen sosiaalisen aseman parantamiseksi on käytettävä sosiaali- ja terveyspalveluja ja muita tukipalveluja. Seksuaalipalvelujen tarjoajien usein erittäin heikkoa sosiaalista asemaa on pyrittävä

parantamaan saattamalla heidät sosiaaliturvan piiriin sekä tarjoamalla muita keinoja ulkomaisten prostituoitujen ongelmien ratkaisemiseksi.

Prostituoidut, jotka todistavat parittajaansa vastaan oikeudessa, ovat usein vakavassa vaarassa jouduttuaan käännetyksi kotimaihinsa. Pelkästään väliaikainen oleskelulupa ei takaa heidän turvallisuuttaan riittävästi. Seksipalvelujen ostamisen kriminalisointi vaikeuttaisi entisestään myös ulkomaalaisten prostituoitujen asemaa ja hankaloittaisi heidän saamistaan tukitoimenpiteiden piiriin.

Uusi järjestyslaki poistanee seksipalvelujen ostamisen ja tarjoamisen julkisilta paikoilta. Ruotsissa ostamisen kriminalisoinnin on katsottu vaikuttaneen katuprostituutiota vähentävästi, mutta ristiriidattomia tutkimuksia sen vaikutuksista ilmiöön kokonaisuudessaan ei ole esitetty.

Ehdotukset prostituoitujen yhteystietojen levittämisen rinnastamisesta paritukseen sekä telekuuntelun ja televalvonnan käytön mahdollistamisesta törkeiden paritusrikosten ja ihmiskaupan selvittämiseksi ovat tarpeellisia. Myös oikeushenkilön rangaistusvastuun ulottaminen koskemaan paritusta, törkeää paritusta, ihmiskauppaa ja törkeää ihmiskauppaa on tarpeen.

Eriävän mielipiteen 1 mukainen rangaistussäännös, jonka perusteella rangaistaisiin sitä, joka lupaamalla tai antamalla korvauksen saa henkilön, jonka on olosuhteiden perusteella syytä olettaa olevan 20 luvun 9 tai 9a§:ssä taikka 25 luvun 3 tai 3a§:ssä tarkoitetun rikoksen kohteena, ryhtymään sukupuoliyhteyteen tai siihen rinnastettavaan seksuaaliseen tekoon, on kannatettava kriminalisointi, jos oston kriminalisointiin päädytään.

Edellä mainituilla perusteilla emme kannata toisessa eriävässä mielipiteessä esitettyä seksipalvelujen myynnin kriminalisointia. Varsinkaan silloin, kun prostituutio ei ole vapaavalintaista toimintaa, myyjää ei pidä rangaista. Seksipalvelujen myyjä on usein uhrin asemassa. Prostituutio on erittäin harvoin täysin vapaavalintaista toimintaa ja siihen liittyy usein järjestäytynyttä rikollisuutta, joka lisäksi saattaa olla myös kansainvälistä toimintaa.

Rovaniemellä 1.10.2003

Oikeustieteiden tiedekunta
Lapin yliopisto